

Acomiadar-se d'en Joan es demanar quelcom impossible. Podem acomiadar-nos de l'embolcall físic que s'ha exhaurit a força de ser generós, però mai del llegat que ens deixa. Mai del seu record, de l'empremta que ha marcat -un abans i un després, en aquells que l'hem conegut.

La seva teranyina ben teixida – ell, s'anomenava “Tejedor de redes”, amb amor, projectes, humor i l'esperança que en grup podem aconseguir canviar el món, ens va atrapar a moltes persones des de fa molts anys.

És una estructura de comunicació molt forta i som conscients que ell ha estat l'artífex, el mag, que ha creat una matriu on molts hem pogut aprendre, créixer, canviar, ser persones diferents.

És difícil fer un recorregut per la llarga i plena vida d'en Joan, més difícil en aquest moment en que l'enyorança ens aclapara i els records volen desordenats, del dia que ens vam conèixer, del dia que ens va explicar aquella anècdota del nen, en Juanet operat d'apendicitis que va decidir ser metge cirurgià, dels darrers petons de l'amic que volia aixecar-se del llit per demostrar-nos que estava millor.

Volia ser metge i ho va aconseguir, llicenciant-se a la Universitat de Barcelona al 1951 i doctorant-se a la Universitat de Madrid al 1954.

Un fet important canvià el rumb de la seva vida, en entrar a un grup d'estudis (*círculo de estudios*) i fer-se tutor dels col·legis majors del Opus Dei. Així s'inicia al 1954, l'etapa de migracions, primer a Veneçuela, enviat per l'obra, on canvia la seva orientació cap a la psiquiatria. Allà va treballar a l'Hospital Psiquiàtric de Caracas i va fundar un servei de revisió mèdic-psicològic escolar.

Un breu retorn a Espanya i la possibilitat d'ocupar una càtedra a la Universitat de Navarra, no son suficients al·licients per restar dins l'organització de l'Opus, pot ser perquè descobreix la seva veritable vocació, relacionada amb el psicoanàlisi i el grup d'anàlisi, en un Congrés celebrat a Barcelona on coneix a Foulkes.

Ell mateix ens ho explicava fa pocs mesos: *“La primera vez que me senté en un grupo fue diez años antes, en el '48, en un círculo de estudios en un colegio mayor del Opus Dei. Esta fue la primera impronta grupal hecha por un grupo como los descritos por Freud en Psicología de las Masas: un grupo con doble psicología, la de un líder narcisista y la de los seguidores que con éste se identifican. Trabajar en el Maudsley, dentro de un contexto democrático y hacerlo con una orientación grupal fue lo que me liberó de la “santa libertad” de aquella organización de monjes guerreros que “por obediencia debida” me había convertido de cirujano cardíaco a cirujano del alma. La impronta dejada en mi por Foulkes y la “matriz grupal” en mi implantada por su unidad de pacientes ambulatorios se vio reforzada y potenciada en el Postgraduate Center for Psychotherapy de Nueva York al formarme allí en psicoanálisis individual y psicoterapia grupal analítica... Estas dos experiencias, una religioso-grupal y otra democrático-analítica, son las que han marcado toda mi labor educativa posterior en el campo de la medicina, la psiquiatría, la salud mental y la salud en general.”*

Així doncs inicia una nova migració a Anglaterra i Estats Units per tal de formar-se en un “bon cirurgià d'ànimes” i torna a Barcelona al 1963, amb la idea que té una important missió: Transmetre tot allò que ha après en un terreny erm, on tot està per fer, i en un context socio-polític que no afavoreix cap tipus de canvi.

No és aquest el lloc per explicar com va dur a terme la missió que es va imposar, només dir que les seves iniciatives de formació i intervenció, a través de xarxes formals i informals, presencials i virtuals, públiques i privades, en associacions nacionals i internacionals ha estat extensa, innovadora, ben fonamentada i, no sempre ben entesa, ja que ha tingut la particularitat de ser un home avançat al seu propi temps. Ens resta un gran llegat escrit i també humà, els qui hem après amb tu i de tu, no oblidem.

Lamentem la pèrdua del savi, del mestre, del innovador, del pal de paller, del creador però el que lamentem més profundament és la pèrdua del nostre Joan. Aquella persona infinitament generosa que en un moment de la nostra vida ens va acollir i ens va estimar. Però no ho va fer sol, va ser amb la Hanne, han estat tots dos junts qui ens han mostrat una manera de viure, una forma de percebre a l'ésser humà, uns valors que fan enfrontar-nos a la nostra tasca i a la nostra vida quotidiana d'un altre manera.

Sovint quan ens deixa algú estimat, prescindim dels seus defectes i remarcuem les seves virtuts, però no m'agradaria fer un retrat incomplet d'en Joan. No sempre a estat fàcil treballar o compartir amb ell, era tossut amb allò que volia i podia "posar-te" dels nervis perquè ho volia ja. Per sort, al cap d'una estona podíem negociar el que, el com i el quan –enriquir la idea inicial i fer-ne un projecte de grup. La impaciència, la ambivalència entre liderar o deixar fer, i de tant en tant els cops de geni (Joanet, mira que era difícil tractar amb tu quan t'enfadaves!!!) eren alguns dels seus defectes. Cal dir que molts cops van obrar com a virtut, en tant que motors per fer-nos moure a tots. Cert que ara ho entenc millor, fa anys que sentia que la vida s'acabava i tenia encarà tants projectes per endegar, tant que fer amb i per nosaltres.

Fa un parell d'anys va enviar un missatge on començava amb un tros de "la Vida es Sueño" de Calderón de la Barca i acabava el mateix el poema així:

*Y me pregunto yo
¿en que sueña un terapeuta de grupo
cuando ve su hora llegar?
y comprueba que por más que piense,
por más que diga, por más que haga,
el mundo que le tocó vivir, no cambia,
ni va a cambiar.
¿Se convierte el sueño en pesadilla? o
basta con que siga con él soñando un
pequeño grupo lo que en grupo soñó, por
el grupo y con el GRUPO se hará realidad!*

Reflecteix força bé l'esperança que mai va perdre, entre tots podem fer dels somnis una realitat.

Ens hem d'acomiarar Joan, amor –com ens anomenaves a alguns, tant tendre, tant amorós. Joan que tant has estimat, nosaltres també t'hem estimat i et continuarem estimant. Moltes gràcies Joan.